

II. KISIM: SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM VE EKOTURİZM YAKLAŞIMLARI

BÖLÜM 6

Sürdürülebilirlik Kapsamında Avrupa Ülkelerinde Ekoturizm

Mustafa Emre ŞİRİN¹

Dr. Suat ARPACI²

Özet

Küresel ölçekte turizm hareketliliğinin hızla artması, doğal kaynaklar üzerindeki baskıyı artırmış; bu durum, çevresel etkileri en aza indirmeyi amaçlayan sürdürülebilir turizm yaklaşımlarını zorunlu hâle getirmiştir. Geliştirilen alternatif turizm türleri arasında yer alan eko-turizm, çevresel sürdürülebilirliği merkeze alan, doğal alanların korunmasını ve ekosistemlerin dengeli kullanımını hedefleyen bir turizm yaklaşımı olarak önem kazanmaktadır. Doğal çevrenin korunması, biyolojik çeşitliliğin devamlılığının sağlanması, çevre bilincinin güçlendirilmesi ve yerel toplulukların sürdürülebilir kalkınma süreçlerine dâhil edilmesi gibi çok boyutlu amaçlar taşıyan eko-turizm, Avrupa ülkelerinde uygulanan sürdürülebilir turizm politikalarının temel yapı taşlarından biri hâline gelmiştir.

Avrupa’da eko-turizmin sürdürülebilir turizm politikaları içerisindeki konumu literatür taraması yöntemiyle incelenmiş; çevresel koruma, alan yönetimi, ziyaretçi kontrolü ve yerel katılım gibi temel bileşenler üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır. Bulgular, eko-turizm uygulamalarının büyük ölçüde milli parklar, biyosfer rezervleri ve koruma altındaki hassas ekosistemlerde yoğunlaştığını; doğa yürüyüşleri, bisiklet turizmi, yaban hayatı gözlemi ve çevre eğitimi gibi düşük çevresel etkiye sahip faaliyetlerin ön plana çıktığını göstermektedir.

Bu bölümde sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda Avrupa ülkelerinde geliştirilen eko-turizm uygulamalarını kavramsal, yönetsel ve mekânsal boyutlarıyla ele almaktadır. Eko-turizm, doğal alanların korunması, biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilirliği ve yerel toplulukların sosyo-ekonomik refahının artırılmasını hedefleyen bütüncül bir turizm modeli olarak öne çıkmaktadır. Bölümde Avrupa ülkelerinden bir kaç örneklenerek eko-turizmin sürdürülebilirlik eksenli politika ve yönetim modelleriyle nasıl bütünleştirildiği karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Bu ülkelerde güçlü yasal düzenlemeler, alan yönetim planları ve sertifikasyon sistemleri eko-turizmin başarısını destekleyen temel unsurlar arasında yer almaktadır.

Bununla birlikte çalışmada, eko-turizmin uygulama sürecinde ortaya çıkan sorunlara da dikkat çekilmektedir. Özellikle popüler doğal alanlarda artan ziyaretçi yoğunluğu, taşıma kapasitesinin aşılması, altyapı yetersizlikleri, yerel halk üzerinde sosyal baskılar ve ekonomik faydaların adil dağılmaması gibi sorunlar, eko-turizmin sürdürülebilirliğini tehdit eden temel unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca “yeşil” söylemin pazarlama aracı olarak kullanılması ve yüzeysel uygulamalar, eko-turizmin temel ilkelerinden sapmasına yol açabilmektedir. Bölümde, eko-turizmin Avrupa’da sürdürülebilir turizmin stratejik bir bileşeni hâline geldiğini; ancak uzun vadeli başarının etkin yönetim, yerel katılım ve çevresel taşıma kapasitesini esas alan planlama yaklaşımlarına bağlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Eko-turizm; Sürdürülebilir turizm; Çevresel sürdürülebilirlik; Korunan alan yönetimi; Yerel topluluk katılımı*

¹ Öğr. Gör., Fırat Üniversitesi, <https://orcid.org/0000-0003-3154-1224>, mesirin@firat.edu.tr

² Dr., Fırat Üniversitesi, <https://orcid.org/0000-0003-2683-6060>, sarpaci@firat.edu.tr

Ecotourism In European Countries Within The Scope Of Sustainability

Abstract

The rapid increase in global tourism activity has increased pressure on natural resources; this situation has made sustainable tourism approaches aimed at minimizing environmental impacts a necessity. Ecotourism, one of the alternative types of tourism that has been developed, is gaining importance as a tourism approach that focuses on environmental sustainability and aims to protect natural areas and ensure the balanced use of ecosystems. Ecotourism, which has multidimensional objectives such as protecting the natural environment, ensuring the continuity of biological diversity, strengthening environmental awareness, and involving local communities in sustainable development processes, has become one of the cornerstones of sustainable tourism policies implemented in European countries.

The position of ecotourism within sustainable tourism policies in Europe was examined using a literature review method; assessments were made based on key components such as environmental protection, area management, visitor control, and local participation. The findings show that ecotourism practices are largely concentrated in national parks, biosphere reserves, and protected sensitive ecosystems; activities with low environmental impact, such as nature walks, bicycle tourism, wildlife observation, and environmental education, are at the forefront.

This section examines ecotourism practices developed in European countries in line with sustainability principles, addressing their conceptual, managerial, and spatial dimensions. Ecotourism stands out as a holistic tourism model that aims to protect natural areas, ensure the sustainability of biological diversity, and enhance the socio-economic well-being of local communities. The section compares how ecotourism is integrated with sustainability-focused policy and governance models in several European countries. Strong legal regulations, area management plans, and certification systems are among the key elements supporting the success of ecotourism in these countries.

However, the study also highlights problems that arise in the implementation of ecotourism. In particular, issues such as increased visitor density in popular natural areas, exceeding carrying capacity, inadequate infrastructure, social pressures on local communities, and the unfair distribution of economic benefits are emerging as key factors threatening the sustainability of ecotourism. Furthermore, the use of "green" rhetoric as a marketing tool and superficial practices can lead to deviations from the fundamental principles of ecotourism. The chapter reveals that ecotourism has become a strategic component of sustainable tourism in Europe; however, long-term success depends on effective management, local participation, and planning approaches based on environmental carrying capacity.

Keywords: *Ecotourism; Sustainable Tourism; Environmental Sustainability; Protected Area Management; Local Community Participation*

Giriş

Dünya genelinde yaşanan toplumsal, ekonomik ve teknolojik değişimler ile küreselleşme süreci, bireylerin yaşam biçimlerinde önemli dönüşümlere yol açmıştır. Bu dönüşümler, insan faaliyetlerinin çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin artmasına da zemin hazırlamıştır. Özellikle turizm hareketliliğine katılan birey sayısının giderek artması, turizm çeşitliliğinin genişlemesi ve turizm ürünlerinin yoğun biçimde tüketilmesi, turizm paydaşları açısından ekonomik ve sosyal açıdan önemli kazanımlar sağlamaktadır. Söz konusu olumlu etkilerin yanı sıra, doğal kaynakların aşırı kullanımı ve tükenmesi, ekolojik dengenin bozulması, çevre ve hava kirliliği ile yer altı su kaynaklarının kirlenmesi ya da azalması gibi çeşitli olumsuz sonuçlar da ortaya çıkmaktadır.

Bu durum, ülkelerin turizm faaliyetlerini planlarken çevresel etkileri en aza indirmeye yönelik koruyucu ve önleyici yaklaşımlar geliştirmesini zorunlu hale getirmiştir. Turizm

ürünlerinin uzun vadede sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla, alternatif turizm türleri içerisinde yer alan eko-turizm kavramı önem kazanmış ve uygulamaya yönelik politikalar geliştirilmiştir. Eko-turizm, doğal çevrenin korunmasını esas alan ve turizm faaliyetlerinin çevreyle uyum içinde gerçekleştirilmesini hedefleyen bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır.

Turizmde sürdürülebilirlik, günümüzde birçok ülkede stratejik planlamanın temel unsurlarından biri olarak ele alınmakta; ekonomik büyümeye katkı sağlamasının yanı sıra istihdam yaratma ve iş dünyasının sürekliliğini destekleme potansiyeli nedeniyle öncelikli bir alan olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte sürdürülebilir turizm anlayışı, yalnızca doğal kaynakların değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel değerlerin korunmasını ve bu değerlerin gelecek nesillere aktarılmasını da amaçlamaktadır. Bu bağlamda eko-turizm, doğa temelli bir turizm modeli olarak sürdürülebilir kırsal kalkınmayı desteklemekte; yerel işletmelerle iş birliği, küçük ölçekli turizm faaliyetleri ve çevreyle uyumlu uygulamalar aracılığıyla hem ekosistemlerin korunmasına hem de kırsal bölgelerde yaşayan toplulukların sosyo-ekonomik refahının artırılmasına katkı sağlamaktadır (Arpacı ve Şirin, 2025).

Eko-turizm, çevresel değerlerin korunmasını temel alan, yerel halkın refahını uzun vadede desteklemeyi amaçlayan ve yorumlama ile eğitsel bileşenleri içeren doğal alanlara yönelik sorumlu bir seyahat biçimi olarak tanımlanmaktadır (TIES, 2015). Bu yaklaşım, turizmin yalnızca ekonomik bir faaliyet olarak değil; aynı zamanda çevresel ve sosyo-kültürel sürdürülebilirliğe katkı sağlayan bütüncül bir araç olarak değerlendirilmesini öngörmektedir. Eko-turizm uygulamaları, destinasyonlarda gelir çeşitliliği yaratması, yerel istihdamı desteklemesi ve kültürel değerlerin korunmasına katkı sağlaması açısından önemli avantajlar sunmaktadır. Bunun yanı sıra, doğal alanlarda gerçekleştirilen kontrolsüz ağaç kesimi, kaçak ve bilinçsiz avcılık, madencilik faaliyetleri ile bilimsel araştırma adı altında yürütülen çevreye zarar verici uygulamalar üzerinde caydırıcı bir etki oluşturarak koruma bilincinin güçlenmesine katkı sağlamaktadır (He vd., 2008).

Eko-turizm faaliyetlerine katılan turist profili incelendiğinde, bu faaliyetlerin büyük ölçüde gelir düzeyi görece yüksek, boş zaman olanakları geniş ve çevresel duyarlılığı gelişmiş bireyler tarafından tercih edildiği görülmektedir. Özellikle gelişmiş ülkelerde yaşayan turistler, doğa temelli ve sürdürülebilir turizm deneyimlerine daha fazla ilgi göstermektedir. Nitekim 1996 yılında Brezilya Amazonları'nda gerçekleştirilen bir araştırmada, eko-turizm faaliyetlerine katılan bireylerin %68'inin Avrupalı, %14'ünün Kuzey Amerikalı, %9'unun Brezilyalı ve %5'inin Asya ve Afrika kökenli olduğu tespit edilmiştir (Erdoğan, 2003: 114). Bu veriler, Avrupa ülkelerinin eko-turizm talebinde belirleyici bir konuma sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Öte yandan, Dünya Turizm Örgütü verilerine göre 2023 yılında dünya genelinde yaklaşık 1,3 milyar kişi uluslararası turizm hareketlerine katılmıştır. Aynı yıl içerisinde Fransa 100 milyon turist ağırlayarak dünyanın en fazla ziyaret edilen ülkesi konumuna ulaşmış; Fransa'yı 85 milyon turist ile İspanya ve 67 milyon turist ile Amerika Birleşik Devletleri takip etmiştir (WTO, 2024). Bu veriler, Avrupa ülkelerinin küresel turizm ve eko-turizm talebi açısından stratejik bir ağırlığa sahip olduğunu göstermektedir.

Küreselleşme sürecinin hız kazanması ve bireylerin yaşam tarzlarında meydana gelen yapısal değişimler, turizm faaliyetlerinin biçim ve içerik açısından çeşitlenmesine önemli ölçüde katkı sağlamıştır. Özellikle kentleşmenin artması, çalışma koşullarının yoğunlaşması ve çevresel farkındalığın güçlenmesi, turistlerin doğa ile bütünleşik deneyimlere olan ilgisini artırmış; bu durum doğa temelli turizm faaliyetlerine yönelimi hızlandırmıştır. Turizm türlerindeki bu çeşitlenme süreci, bir yandan turistlerin doğal çevreye yönelik beklentilerinin artmasına, diğer yandan ise doğal kaynaklar üzerindeki baskının yoğunlaşmasına neden olmuştur. Doğal alanlarda yaşanan bozulma ve kaynakların azalması, birçok ülkeyi çevresel duyarlılığı esas alan ve uzun vadeli planlamayı öngören sürdürülebilir turizm modellerine yöneltmiştir.

Sürdürülebilirlik yaklaşımı, turizm faaliyetlerinin ekonomik getirilerinin yanında çevresel koruma, toplumsal fayda ve kültürel süreklilik ilkeleri çerçevesinde değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Eko-turizm, doğal kaynakların korunmasını merkeze alan, ekosistemlerin taşıma kapasitesini gözeterek ve çevresel etkileri en aza indirmeyi amaçlayan bir turizm türüdür. Eko-turizm uygulamaları, doğal alanların korunmasına katkı sağlayan ve yerel toplulukların sosyo-ekonomik gelişimini destekleyen sürdürülebilir bir kalkınma aracı olarak değerlendirilmektedir.

Bu bölümde, Avrupa’da yer alan eko-turizm destinasyonları, söz konusu destinasyonlarda yürütülen çevre odaklı planlama çalışmaları ve sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda geliştirilen eko-turizm uygulamaları ele alınmaktadır. Avrupa ülkelerinde uygulanan bu modellerin, doğal alanların korunması ile turizm faaliyetlerinin dengeli biçimde sürdürülmesine yönelik önemli örnekler sunduğu değerlendirilmektedir.

1. Sürdürülebilirlik Kapsamında Ekoturizm

Sürdürülebilirlik, eko-turizm bağlamında ikincil ya da tamamlayıcı bir unsur olmaktan ziyade, bu turizm türünün planlanması, uygulanması ve yönetilmesine yön veren temel bir ilke niteliği taşımaktadır. Eko-turizmin uzun vadeli başarısı, doğal kaynakların koruma-kullanma dengesi gözetilerek yönetilmesine ve çevresel değerlerin korunması ile ekonomik getirilerin uyumlu biçimde bütünleştirilmesine bağlıdır. Akademik çalışmalarda, eko-turizmin yerel ekosistemlerin bütünlüğünün korunmasına katkı sağladığı ve aynı zamanda koruma odaklı faaliyetler için ekonomik bir motivasyon oluşturduğu sıklıkla vurgulanmaktadır. Bu çerçevede eko-turizm, ekolojik sürdürülebilirlik hedefleri ile ekonomik beklentilerin birlikte değerlendirilmesini zorunlu kılan bütüncül bir yaklaşım olarak ele alınmaktadır.

Avrupa’da eko-turizm, sürdürülebilir turizm anlayışının temel bileşenlerinden biri olarak şekillenmiş; bölgenin doğal ve kültürel mirasından yararlanmayı amaçlarken çevresel koruma ve yerel toplulukların gelişimine katkı sağlayan bir yaklaşım olarak öne çıkmıştır. Literatürde yer alan çalışmalar, eko-turizmin farklı Avrupa ülkelerinde ekonomik katma değer yaratabildiğini ve sürdürülebilirlik hedeflerinin gerçekleştirilmesine destek sunduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, eko-turizmin potansiyel faydalarının etkin biçimde hayata geçirilebilmesi için uygun politika araçlarının belirlenmesi, uygulanması ve izlenmesi süreçlerinde çeşitli yapısal ve yönetsel güçlüklerin devam ettiği de vurgulanmaktadır.

Avrupa Komisyonu, turizm sektöründe yeşil ve dijital dönüşümün gerekliliğini kabul ederek bu süreci hızlandıracak politika ve önlemleri tanımlamıştır (Jones, 2023). Sürdürülebilir turizm, yerel topluluklar ve çevre üzerindeki olumlu etkileri maksimize ederken olumsuz etkileri minimize etmek için ekonomik, çevresel, sosyal ve kültürel boyutları dikkate alan kapsamlı bir yönetim yaklaşımı gerektirir. Sürdürülebilir turizmin etkin uygulanması; yüksek turist memnuniyetini sağlamak, anlamlı deneyimler sunmak, çevresel farkındalığı artırmak ve ziyaretçiler arasında sürdürülebilir uygulamaları teşvik etmek açısından kritik öneme sahiptir.

Fransa, İskandinavya, Hollanda, Almanya, Polonya, İspanya, İtalya, Romanya ve Macaristan gibi Avrupa ülkeleri, ulusal düzeyde sürdürülebilir turizm faaliyetlerine katılımı aktif olarak desteklemektedir. Sürdürülebilir turizm ile eşanlamlı olan yeşil turizm, hem günümüz hem de gelecek nesiller için çevresel ihtiyaçları, yerel toplum çıkarlarını, işletme gereksinimlerini ve ziyaretçi beklentilerini uyumlu bir şekilde yönetmeyi öncelikli kılmaktadır (Susiyanto, 2022). Eko-turizm uygulamaları, ziyaretçi deneyimini zenginleştirirken etik üretim ve tüketimi teşvik ederek ev sahibi toplulukların refahını artırmaktadır. Avrupa'daki sürdürülebilir turizm uygulamaları, ekonomik uygulanabilirlik, çevre koruma, sosyal sorumluluk ve kültürel mirasın korunmasını birleştiren bütünsel bir yaklaşım ile karakterize edilmekte olup, yerel toplulukların aktif katılımıyla hem bugüne hem de gelecek nesillere fayda sağlayacak bir turizm gelişimini mümkün kılmaktadır.

1.1. Ekoturizm Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Stratejileri

Eko-turizm, sürdürülebilir turizmin önemli bir bileşeni olarak değerlendirilmesine rağmen, çevresel, sosyo-ekonomik ve yönetim temelli çeşitli zorluklar içermektedir. Etkin planlama ve yönetim mekanizmalarının bulunmadığı durumlarda, eko-turizm faaliyetleri doğal alanlar üzerinde baskı oluşturabilmekte, yerel topluluklara beklenen ekonomik katkıyı sağlayamamakta ve kültürel değerlerin zarar görmesine neden olabilmektedir.

Çevresel açıdan, artan ziyaretçi yoğunluğu özellikle hassas ekosistemlerde habitat tahribatı, kirlilik ve doğal kaynakların aşırı kullanımına yol açabilmektedir. Sosyo-ekonomik boyutta ise eko-turizm gelirlerinin yerel halk yerine dış paydaşlar tarafından paylaşılması, ekonomik faydanın yerelde kalmamasına ve toplumsal memnuniyetsizliğe neden olmaktadır. Buna ek olarak, zayıf yönetim yapıları, yetersiz mevzuat ve sınırlı kurumsal kapasite, sürdürülebilir eko-turizm uygulamalarının hayata geçirilmesini zorlaştırmaktadır.

Bu zorlukların aşılabilmesi için, sorumlu ziyaretçi yönetimi, yerel toplulukların karar alma süreçlerine aktif katılımı, kapasite geliştirme faaliyetleri ve çevre dostu altyapı yatırımları gibi sürdürülebilir uygulamaların benimsenmesi gerekmektedir. Etkili politika ve denetim mekanizmalarıyla desteklenen bu uygulamalar, eko-turizmin çevresel koruma, yerel kalkınma ve toplumsal refah hedeflerine katkı sağlayan bir araç hâline gelmesini mümkün kılmaktadır.

Tablo 1: Eko-turizmde Karşılaşılan Temel Sorunlar ve Sürdürülebilir Yönetim Yaklaşımları

Eko-turizmde Temel Sorunlar	Sürdürülebilir Yönetim Yaklaşımları
1. Doğal Çevre Üzerindeki Baskı ve Ekosistem Tahribatı: Ziyaretçi sayısındaki artış; habitat kaybı, biyolojik çeşitliliğin azalması, kirlilik ve doğal kaynaklar üzerinde aşırı baskıya yol açabilmektedir (Basrawi ve Shoudhry, 2024).	1. Kontrollü Ziyaretçi Yönetimi: Taşıma kapasitesine dayalı ziyaretçi sınırlamaları, izin sistemleri ve çevre bilincini artırmaya yönelik bilgilendirme çalışmaları uygulanmalıdır (Breiby vd. 2022).
2. Yerel Ekonomiye Sınırlı Katkı: Eko-turizmden elde edilen gelirlerin önemli bir bölümü yerel halk yerine dış paydaşlara yönelmektedir (Wunder, 2000).	2. Yerel Katılım ve Adil Paylaşım: Yerel toplulukların planlama süreçlerine dâhil edilmesi ve ekonomik faydaların yerelde kalmasının sağlanması gerekmektedir (Simply Stakeholders, 2023).
3. Atık ve Altyapı Yetersizlikleri: Atıkların ve atık suların etkin biçimde yönetilememesi, hassas doğal alanlar üzerinde ciddi çevresel tehditler oluşturmaktadır (Gebrekidan vd. 2024).	3. Etkin Atık Yönetimi Uygulamaları: Atık azaltımı, geri dönüşüm sistemleri ve çevreye duyarlı bertaraf yöntemleri hayata geçirilmelidir (Hajam vd. 2023).
4. Sosyo-Kültürel Aşınma: Turizm faaliyetleri, yerel yaşam biçimlerini, gelenekleri ve kültürel değerleri olumsuz etkileyebilmektedir (Alamineh vd. 2023).	4. Kültürel Değerlerin Korunması: Ziyaretçilerin yerel kültüre saygı göstermesini teşvik eden uygulamalar geliştirilmeli, kültürel miras korunmalıdır (Castillo-Salazar vd. 2025).
5. Bilgi, Beceri ve Kurumsal Kapasite Eksikliği: Yerel paydaşlar, sürdürülebilir eko-turizm uygulamalarını yürütecek yeterli donanımına sahip olmayabilmektedir (Jain ve Chetty, 2021).	5. Eğitim ve Kapasite Geliştirme: Yerel rehberler, işletmeciler ve karar vericiler için sürdürülebilirlik odaklı eğitim programları düzenlenmelidir (Font & Cochrane, 2005).
6. İklim Değişikliği ve Çevresel Belirsizlikler: İklim koşullarındaki değişimler destinasyonların erişilebilirliğini ve turizm faaliyetlerinin sürekliliğini etkilemektedir (Das et al., 2025).	6. Çevre Dostu ve Dayanıklı Altyapı: Yenilenebilir enerji kullanımı, su tasarrufu sağlayan sistemler ve doğayla uyumlu yapılaşma teşvik edilmelidir (Jin & Gao, 2025).
7. Yetersiz Yasal Düzenlemeler ve Denetim: Etkin politika ve mevzuat eksikliği, eko-turizm kaynaklarının korunmasını zorlaştırmaktadır (Precedence Research, 2025).	7. Güçlü Yönetişim ve Politika Uygulamaları: Doğal alanları ve yerel toplulukları koruyacak düzenlemelerin oluşturulması ve etkin biçimde uygulanması gerekmektedir (Baloch et al., 2023).

1.2. Sürdürülebilirlik Yaklaşımı: Avrupa

Sürdürülebilirlik, eko-turizmde destekleyici bir unsur olmanın yanında bu turizm türünün planlama, uygulama ve yönetim süreçlerini belirleyen temel bir ilkedir. Eko-turizmin sürdürülebilirliği, büyük ölçüde doğal kaynakların dengeli ve uzun vadeli yönetimine bağlı olup, çevresel koruma ile ekonomik fayda üretimi arasında bir denge kurulmasını gerektirmektedir. Literatürde, eko-turizmin yerel ekosistemlerin bozulmadan korunmasına katkı sağlarken, aynı zamanda koruma faaliyetleri için ekonomik teşvikler sunduğu vurgulanmaktadır. Bu yaklaşım, ekolojik sürdürülebilirlik ile ticari hedeflerin bir arada ele alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Eko-turizm, son yıllarda Avrupa’da sürdürülebilir turizm anlayışının önemli bir bileşeni olarak gelişim göstermiş; doğal ve kültürel mirasın korunması ile ekonomik ve toplumsal fayda üretimi arasında denge kurmayı amaçlayan bir turizm yaklaşımı olarak öne çıkmıştır. Özellikle çevresel duyarlılığın artması ve turizm faaliyetlerinin doğal alanlar üzerindeki baskısının görünür hâle gelmesi, Avrupa ülkelerinde eko-turizmi stratejik bir politika aracı konumuna taşımıştır. Eko-turizm, doğa temelli, çevre koruma, topluluk gelişimi ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerini bütüncül biçimde ele alan bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir. Doğa temelli turizme yönelik talebin artmasıyla birlikte, eko-turizm girişimlerinin ekolojik ve ekonomik sürdürülebilirliği büyük ölçüde etkin yönetim mekanizmalarına ve yeşil politika uygulamalarına bağlı hâle gelmiştir. Bu durum, özellikle çevresel kaygıların öncelikli olduğu Avrupa bağlamında, tutarlı ve bütüncül politikaların gerekliliğini açık biçimde ortaya koymaktadır.

Her ne kadar Avrupa’da eko-turizm önemli faydalar sunsa da çevresel bozulma, ekonomik sızıntılar ve sosyal gerilimler gibi çeşitli yapısal sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Özellikle popüler doğal alanlarda ziyaretçi yoğunluğunun artması, doğal kaynakların aşırı kullanımına yol açabilmekte; bu durum daha sıkı düzenlemeler ve sürdürülebilir uygulamaların hayata geçirilmesini zorunlu kılmaktadır. Etkin yönetim mekanizmalarının eksikliği, eko-turizm girişimlerinin başarısını sınırlayan temel unsurlardan biri olarak öne çıkmaktadır.

1.2.1. Almanya’da Ekoturizm

Almanya, eko-turizmi sürdürülebilir turizm stratejilerinin temel bileşenlerinden biri olarak konumlandırmakta; çevresel koruma hedefleri ile yerel kalkınma amaçlarını bütüncül ve planlı bir yaklaşım çerçevesinde ele almaktadır. Özellikle doğa temelli turizm faaliyetlerine yönelik iç turizm talebinin görece yüksek olması, eko-turizmin uzun vadeli, kontrollü ve sürdürülebilir biçimde geliştirilmesine uygun bir zemin oluşturmaktadır. Federal ölçekte gerçekleştirilen “Sürdürülebilir Turizm Destinasyonları” yarışmaları ise, Almanya’nın eko-turizmi yalnızca turistik bir ürün olarak değil, aynı zamanda sürdürülebilir kalkınmayı destekleyen stratejik bir politika aracı olarak benimsediğini açık biçimde ortaya koymaktadır.

Almanya’da eko turizm, sürdürülebilirlik politikalarıyla güçlü biçimde ilişkilendirilmekle birlikte çoğunlukla kırsal turizm kapsamında ele alınmakta ve bağımsız bir turizm türü olarak yeterince kurumsallaşamamaktadır. Buna rağmen ülke, Tuna bölgesindeki çok uluslu işbirlikleri ve bisiklet temelli eko turizm projeleri aracılığıyla sürdürülebilir turizm yönetişimine aktif katkı sağlamaktadır. Milli parklar ve korunan alanlar, Almanya’da eko turizmin temel mekânsal zeminini oluşturmakta; bu alanlarda ziyaretçi yönlendirme sistemleri, çevresel izleme uygulamaları ve gönüllü katılımına dayalı yönetim modelleri öne çıkmaktadır. Özellikle Bavyera Orman Doğa Parkı, ziyaretçi yönetimi, çevresel koruma ve eğitim faaliyetlerini bütünleştiren yapısıyla sürdürülebilir eko turizm uygulamalarına örnek teşkil etmektedir. Ancak aşırı turizm baskısı, altyapı yetersizlikleri ve ziyaretçi yoğunluğu gibi sorunlar, sürdürülebilirliğin yalnızca koruma değil aynı zamanda etkin planlama ve yönetişim gerektirdiğini ortaya koymaktadır.

Dünya Turizm Örgütü verilerine göre, uluslararası turizm varışları 2024 yılında 1,445 milyar düzeyine ulaşmış ve bu sayı, COVID-19 öncesi dönem olan 2019 yılının yaklaşık

yüzde doksan dokuzuna karşılık gelmiştir (Florido-Benítez ve Coca-Stefaniak, 2025). Benzer biçimde, Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği (IATA), 2024 yılında hava yoluyla seyahat eden yolcu sayısının 4,9 milyara ulaştığını açıklamış; bu rakamın, 2019'daki pandemi öncesi zirvenin yüzde 3,8 üzerinde gerçekleştiğini belirtmiştir.

Küresel turizmdeki hızlı toparlanma, Avrupa'nın olgun destinasyonlarında yönetim ve sürdürülebilirlik baskılarını artırmaktadır. Almanya'da milli parklar ve korunan alanlar artan ziyaretçi yoğunluğu nedeniyle çevresel taşıma kapasitesi ve yerel yaşam kalitesi açısından önemli sınamalarla karşı karşıyadır. Bu durum, turizm politikalarında niceliksel büyümeden çok niteliksel dönüşümü; çevresel sürdürülebilirlik, yerel katılım ve etkin ziyaretçi yönetimini merkeze alan eko turizm yaklaşımlarının güçlendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Almanya'da eko-turizm, çevresel koruma ile sürdürülebilir turizmin bütünleştiği bir politika çerçevesinde ele alınmakta ve ağırlıklı olarak ulusal parklar, biyosfer rezervleri, doğa parkları ve jeoparklar üzerinden yapılandırılmaktadır. Germany.travel tarafından sunulan içeriklerde, Almanya'nın doğa temelli turizm anlayışının temelinde biyolojik çeşitliliğin korunması, doğal süreçlere minimum müdahale, düşük çevresel etkiye sahip rekreasyonel faaliyetler ve sürdürülebilir ulaşımın teşviki yer almaktadır (German National Tourist Board, 2025). Bu yaklaşım, eko-turizmi yalnızca doğa deneyimi sunan bir faaliyet alanı olmaktan çıkararak, planlı ve yönetim temelli bir sürdürülebilir kalkınma aracı hâline getirmektedir.

Almanya'daki eko-turizm alanları; orman ekosistemleri, dağlık peyzajlar, kıyı ve sulak alanlar gibi farklı doğal sistemleri kapsamakta ve bu alanlarda yürüyüş, bisiklet turizmi, doğa gözlemi ve çevre eğitimi gibi faaliyetler kontrollü biçimde yürütülmektedir. Özellikle UNESCO Dünya Doğal Mirası statüsüne sahip olan Wadden Sea, ekolojik hassasiyetin yüksek olduğu bölgelerde turizm ve doğa koruma dengesinin sağlanmasına yönelik önemli bir örnek teşkil etmektedir (UNESCO, 2023). Bu yönüyle Almanya'nın eko-turizm modeli, çevresel sürdürülebilirlik, yerel ekonomik katkı ve toplumsal farkındalık boyutlarını birlikte ele alan bütüncül bir yapı sunmakta ve sürdürülebilir turizm literatüründe örnek uygulamalar arasında değerlendirilmektedir.

1.2.2. Avusturya'da Ekoturizm

Avusturya'da eko-turizm, doğal kaynakların korunması ile kırsal ve bölgesel kalkınma hedeflerinin bütüncül biçimde ele alındığı sürdürülebilir turizm politikaları kapsamında değerlendirilmektedir. Austria Tourism tarafından yayımlanan resmî verilerde, eko-turizmin yapısal temelini ulusal parklar, biyosfer rezervleri ve koruma statüsüne sahip Alp ekosistemleri oluşturmaktadır. Özellikle Alp kuşağında yoğunlaşan bu alanların yönetiminde; biyolojik çeşitliliğin korunması, karbon salımının azaltılması, çevre dostu ulaşım sistemlerinin teşvik edilmesi ve yerel toplulukların turizm süreçlerine aktif katılımının sağlanması öncelikli ilkeler arasında yer almaktadır (Advantage Austria, 2024). Eko-turizm, doğa temelli bir turizm faaliyetine ek olarak sürdürülebilir kalkınmayı destekleyen stratejik bir politika aracı olarak da konumlandırılmaktadır.

Avusturya'daki başlıca eko-turizm alanları arasında yer alan Danube-Auen National Park ile Hohe Tauern National Park, sulak alanlar, yüksek dağ ekosistemleri ve yaban hayatının

korunması bakımından öne çıkan korunan alanlar arasında bulunmaktadır. Bu bölgelerde yürüyüş, doğa gözlemi, çevre eğitimi ve düşük çevresel etkiye sahip rekreasyonel etkinlikler belirli yönetim planları çerçevesinde kontrollü olarak yürütülmektedir. UNESCO biyosfer rezervleri kapsamında geliştirilen uygulamalar ise turizm faaliyetleri ile ekolojik taşıma kapasitesi arasındaki dengenin korunmasına katkı sunmaktadır (UNESCO, 2023). Bu yönüyle Avusturya'nın eko-turizm yaklaşımı, çevresel sürdürülebilirlik, yerel ekonomik katkı ve toplumsal farkındalık boyutlarını birlikte ele alan örnek bir model niteliği taşımaktadır. Avusturya'da UNESCO tarafından Dünya Mirası statüsü ile koruma altına alınan diğer önemli turizm alanları arasında Salzburg Tarihi Merkezi ile Schönbrunn Sarayı ve Bahçeleri yer almaktadır. Bu alanlar, tarihsel ve kültürel değerlerinin yanı sıra, yaya odaklı planlama anlayışıyla şekillendirilmiş mekânsal düzenlemeleri sayesinde ziyaretçi deneyimini destekleyen sürdürülebilir şehir turizmi örnekleri sunmaktadır. Özellikle yürüyerek erişime uygun tasarlanmış çevresel düzenlemeler, kültürel mirasın korunması ile turistik kullanım arasındaki dengenin sağlanmasına katkı sağlamaktadır.

2025 yılında ise Avusturya turizmi, 157,27 milyon geceleme ve 48,17 milyon ziyaretçi sayısına ulaşarak dijital kayıtların tutulmaya başlandığı 1974 yılından bu yana tarihsel bir zirveye ulaşmıştır. Bir önceki yıla kıyasla gecelermelerde %1,9, ziyaretçi sayısında ise %3,1 oranında artış kaydedilmiş; toplam gecelermelerin %74,3'ü uluslararası ziyaretçiler tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu durum, büyümenin temel itici gücünün yabancı turist talebi olduğunu ortaya koymaktadır (Statistics Austria, 2026).

Bölgesel dağılım açısından değerlendirildiğinde, toplam geceleme sayısının en yüksek olduğu eyaletler Tirol ve Salzburg olurken, oransal büyümenin en yüksek gerçekleştiği destinasyon Viyana olmuştur. Şehir turizmi genel olarak güçlü bir performans sergilemiş; Viyana, tarihinde ilk kez 20 milyon geceleme eşiğini aşarak ülke turizmi içinde belirgin bir konuma ulaşmıştır. Kişi başına düşen 17,1 geceleme ile turizm yoğunluğu yüksek düzeyini korurken, 2024/25 kış sezonunun başlangıcında özellikle yabancı ziyaretçi kaynaklı artışlar dikkat çekmiştir. Bu gelişmeler, Avusturya turizminin mevsimsellikten görece bağımsız, yıl geneline yayılan istikrarlı bir büyüme eğilimi sergilediğini göstermektedir (Statistics Austria, 2026; Vienna Tourist Board, 2026).

1.2.3. Fransa'da Ekoturizm

Fransa, doğal zenginlikleri ve eko-turizm bölgeleri sayesinde her yıl milyonlarca ziyaretçiyi çekmektedir. Bu bölgeler, ülkenin anakarasının yaklaşık %10'unu kapsamaktadır. Pireneler'den Alpler'e uzanan ve ayrıca Guyana ile Guadeloupe'yi de içine alan eko-turizm alanları, bozulmamış doğası ve çevre dostu etkinlikleriyle dikkat çekmektedir (Explore France, 2024). 2025 yılında Fransa, uluslararası ziyaretçi sayısında tüm zamanların rekorunu kırarak yaklaşık 102 milyon yabancı turisti ağırladı ve sektörün gelirini 77,5 milyar € ile artırdı (The News Digital, 2026).

Avrupa 'da eko-turizmde aktif bir ülke olarak dikkat çeken Fransa, eko-etiket ve Green Key gibi uluslararası sertifikaların yanı sıra çeşitli yerel sertifikaları da uygulamaktadır. Doğal alanlardaki oteller, çevrenin korunmasında önemli rol üstlenmektedir. "Eko localar" terimi, doğal çevreyi ve yerel toplumu destekleyen oteller veya konaklama birimlerini tanımlamak için kullanılmaktadır. Gîtes de France, ziyaretçilere kendi

yemeklerini hazırlayabilecekleri evler, misafir evleri, dinlenme evleri, eğlence şaleleri ve kamp alanları gibi çevre dostu konaklama seçenekleri sunmaktadır (French-Property, 2024). Bu alanlarda yerel halk da aktif rol almakta; turistleri karşılayan ve yemek hazırlayan kişiler çoğunlukla çiftçiler ve kırsal kesimden gelmektedir.

Fransa'da yer alan Marais Poitevin bölgesi, doğal ve kültürel değerlerin korunmasını ve sürdürülebilir turizmin teşvik edilmesini amaçlayan çok boyutlu bir stratejiye sahiptir. Bölge, "Parc Naturel Régional" ve "Grand Site de France" statüleri ile doğal peyzajın korunmasını sağlarken, ziyaretçilere çevre dostu ulaşım, doğa ile uyumlu aktiviteler ve yerel kalkınmayı destekleyen uygulamalar sunmaktadır. Turizm ofisi tarafından hayata geçirilen çevresel taahhütler arasında bisiklet gibi düşük karbonlu ulaşımın teşviki, enerji ve kağıt tüketiminin azaltılması ve çevresel bilincin artırılması yer almaktadır. Bu özellikler, Marais Poitevin'in sürdürülebilir turizm stratejilerinde hem korunma hem de deneyim odaklı turizm arasında dengeli bir yaklaşım benimsediğini göstermektedir (Niort-Marais Poitevin Tourisme, 2025).

1.2.4. İsviçre'de Ekoturizm

2025 verilerine göre İsviçre, 2025 yaz sezonunda 25,1 milyon geceleme ve yılın ilk dokuz ayında toplam 34,4 milyon geceleme kaydetmiş, yabancı ziyaretçilerin payı 13,4 milyon geceleme olarak gerçekleşmiştir (RoadGenius, 2026). Bu veriler, İsviçre'nin doğal alanlarının eko-turizm açısından güçlü bir çekim merkezi olduğunu ve sürdürülebilir turizm faaliyetlerinin turizm talebini artırdığını göstermektedir.

İsviçre'de bulunan toplam 20 park, ülke yüzölçümünün yaklaşık yedide birini oluşturarak 5.839 km²'lik geniş bir alanı kapsamaktadır. Ülkenin orman varlığını korumaya yönelik 1876 tarihli Orman Yasası, günümüze kadar ormanlık alanların azalmasını engellemiş olup, günümüzde İsviçre topraklarının %31'i ormanlarla kaplıdır ve bu oran giderek artmaktadır. Eko-turizm ve çevresel sürdürülebilirlik uygulamalarına büyük önem veren İsviçre, Avrupa genelinde en düşük partikül madde yoğunluklarından birine sahip ülkeler arasında yer almaktadır (Switzerlanda Resmi Site, 2025).

İsviçre'de eko-turizm, doğal alanların korunması, çevresel sürdürülebilirlik ve yerel topluluk katılımını bütünleştiren kurumsal bir yapı üzerinden yürütülmektedir. Ülkenin 20 parkı, biyosfer rezervleri ve ulusal parkları, eko-turizm faaliyetlerinin çekirdeğini oluşturmaktadır. Örneğin, Swiss National Park, biyolojik çeşitliliğin korunması, düşük etkili doğa turizmi ve çevre eğitimi programları ile eko-turizmin öncü örneklerinden birini sunarken; Entlebuch Biyosfer Rezervi ve Val Müstair Biyosfer Rezervi, UNESCO'nun biyosfer programı çerçevesinde sürdürülebilir turizm ve yerel kalkınmayı destekleyen uygulamalara ev sahipliği yapmaktadır (Swiss Parks Network, 2024; UNESCO, 2023). Ayrıca Parc Ela, Alp peyzajı, kültürel miras ve sürdürülebilir kırsal turizm olanaklarını bir araya getirerek yürüyüş, bisiklet ve eğitim programlarıyla eko-turizmi desteklemektedir (Swiss Parks Network, 2026).

Ayrıca Aletsch Buzulu, 20 km uzunluğunda, 78,5 km²'lik alanı kaplayan ve 11 milyar tonluk buz kütesine sahip bir doğal mirastır; Valais vadisine akan eriyen suları nedeniyle 2001'de UNESCO Dünya Doğal Mirası listesine dahil edilmiştir. Engadin Vadisi ve Aziz Moritz bölgesi, Piz Bernina ve diğer Alp zirveleri ile kış ve yaz sporları, kültürel festivaller

ve geleneksel etkinlikler açısından önemli bir turizm merkezidir. Bölge, yürüyüş, kros kayak, dağ bisikleti, golf, tenis ve yelken gibi çeşitli açık hava aktiviteleri ile hem doğa hem de kültür temelli turizm fırsatları sunmaktadır (Switzerland Resmi Site, 2025).

İsviçre, doğal ve kültürel miras alanlarını etkin biçimde koruyarak eko-turizmi sürdürülebilir bir şekilde geliştirmektedir. Aletsch Buzulu, Engadin Vadisi ve Aziz Moritz gibi bölgeler, biyolojik çeşitliliği gözetken ve yerel toplulukların kalkınmasını destekleyen turizm uygulamalarıyla ön plana çıkmaktadır. 2025 yılı turizm verileri, hem yerli hem de yabancı turistlerin bu alanlara gösterdiği yüksek ilgiyi ortaya koymakta ve İsviçre'nin eko-turizm stratejilerinin ekonomik ve çevresel açıdan başarılı olduğunu doğrulamaktadır.

1.2.5. İtalya'da Ekoturizm

İtalya, zengin tarihsel ve kültürel mirasının yanı sıra sahip olduğu doğal peyzajlar ve biyolojik çeşitlilik sayesinde Avrupa'nın önde gelen eko-turizm destinasyonlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Ülkede eko-turizm, çevresel koruma ilkeleri ile yerel toplulukların sosyo-ekonomik refahını artırma hedeflerini bir arada ele alan bütüncül bir yaklaşım çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu kapsamda geliştirilen yenilikçi eko-turizm uygulamaları, sürdürülebilir kalkınma politikalarıyla bütünleşerek yerel halkın turizm süreçlerine aktif katılımını teşvik etmektedir (Stanciu vd., 2022).

İtalya genelinde eko-turizm uygulamaları, özellikle doğal koruma alanları ve kırsal bölgelerde yoğunlaşmakta; tarımsal peyzajların korunması, geleneksel üretim biçimlerinin desteklenmesi ve doğa temelli turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi yoluyla çeşitlilik kazanmaktadır. Toskana gibi bölgelerde yerel tarım faaliyetleri eko-turizmle bütünleştirilerek hem çevresel sürdürülebilirlik sağlanmakta hem de kültürel mirasın korunmasına katkı sunulmaktadır (Knežević vd., 2025). Benzer şekilde Cinque Terre ve Apenninler gibi doğal park alanlarında yürüyüş rotaları, doğa rehberliği ve yerel ürünlerin tanıtımı gibi uygulamalar aracılığıyla ekosistemlerin korunması ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilir şekilde yönetilmesi hedeflenmektedir (Poponi vd., 2020; Cegarra-Leiva vd., 2025). Bu süreçte eko-turizm, ziyaretçilere doğa ile uyumlu deneyimler sunarken aynı zamanda yerel ekonominin canlanmasına katkı sağlamaktadır.

İtalya'daki eko-turizm anlayışının temel unsurlarından biri, yerel toplulukların sürece doğrudan dâhil edilmesidir. Geleneksel bilgi ve uygulamaların turizm faaliyetlerine entegre edilmesi, hem kültürel değerlerin korunmasına hem de kırsal bölgelerde yaşayan toplulukların ekonomik güçlenmesine olanak tanımaktadır. Topluluk temelli eko-turizm girişimleri, yerel aktörlerin karar alma süreçlerinde etkin rol üstlenmesini sağlayarak sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilmesine katkıda bulunmaktadır (Knežević vd., 2025; Poponi vd., 2020).

Sonuç olarak İtalya, doğal ve kültürel kaynaklarını koruma temelinde şekillendirdiği eko-turizm stratejileriyle sürdürülebilir bir turizm modeli geliştirmeyi amaçlamaktadır. Yerel halkın katılımını esas alan bu yaklaşım, çevresel koruma politikaları ile yerel ekonomik kalkınmayı bütünleştirerek hem ekosistemlerin sürekliliğini sağlamayı hem de toplulukların yaşam standartlarını iyileştirmeyi hedeflemektedir. Bu yönüyle İtalya, eko-

turizmin sürdürülebilir kalkınma bağlamında etkin bir araç olarak kullanılmasına yönelik örnek bir model sunmaktadır.

1.2.6. İspanya'da Ekoturizm

İspanya, sahip olduğu zengin doğal kaynaklar ve tarihsel-kültürel miras ile eko-turizm açısından önemli bir destinasyon olarak öne çıkmaktadır. Ülkede geliştirilen eko-turizm uygulamaları, çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması ile birlikte yerel toplulukların ekonomik kalkınmasını desteklemeyi amaçlamaktadır (Aluculesei ve Avram, 2020). İspanya, doğa temelli turizm faaliyetlerini sürdürülebilir kalkınma ilkeleriyle bütünleştirerek farklı bölgelerde çeşitli eko-turizm modelleri geliştirmiştir.

Canary Adaları, sahip olduğu doğal peyzajlar ve yüksek biyolojik çeşitlilik düzeyi ile İspanya'nın önemli eko-turizm bölgelerinden biridir. Bölgede yürütülen eko-turizm uygulamaları, ziyaretçilere doğal park alanlarında yürüyüş, gözlem ve doğa temelli rekreasyon faaliyetleri sunmaktadır. Bu kapsamda Teide Ulusal Parkı, özgün ekosistem yapısı ve zengin flora ve fauna çeşitliliği ile öne çıkmakta; sürdürülebilir kullanım ve koruma ilkeleri doğrultusunda yönetilmektedir (Peter ve Wiktor, 2018).

Mallorca, doğa temelli turizm faaliyetlerinin yaygın olarak uygulandığı bir diğer önemli eko-turizm destinasyonudur. Adada biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik projeler ile yerel tarım yöntemlerini destekleyen eko-turizm uygulamaları, çevresel koruma ile ekonomik sürdürülebilirliği birlikte ele almaktadır (Atieno ve Njoroge, 2015). Hayata geçirilen "Biosfera Mallorca" programı, yerel tarımsal ürünlerin geliştirilmesini teşvik ederek hem çevresel duyarlılığı artırmakta hem de yerel üreticilerin ekonomik olarak güçlenmesine katkı sağlamaktadır.

Endülüs bölgesi ise doğal ve kültürel çeşitliliği ile dikkat çeken bir eko-turizm alanı olarak öne çıkmaktadır. Bölgede yer alan doğal parklar, eko-turizmin sürdürülebilirliğini destekleyen uygulamalarla yönetilmekte; yerel halkın doğal kaynakları etkin ve dengeli biçimde kullanmasına olanak tanımaktadır (Rachmatullah vd., 2022). Yerel toplulukların sürece aktif katılımı ile geliştirilen eko-turizm girişimleri, bölgesel ekonomiye önemli katkılar sunmakta ve kırsal kalkınmayı desteklemektedir.

İspanya'daki eko-turizm politikalarının temel unsurlarından biri, yerel toplulukların karar alma ve uygulama süreçlerine aktif olarak dâhil edilmesidir. Bu yaklaşım, köy kooperatiflerinin ve yerel işletmelerin güçlenmesine katkı sağlarken, kültürel mirasın ve doğal kaynakların korunmasında da önemli bir rol üstlenmektedir. Eko-turizm uygulamaları ek olarak yerel halkın çevresel farkındalığını artırmakta ve sürdürülebilirlik odaklı eğitim faaliyetleriyle toplumsal bilinç düzeyini yükseltmektedir (Parakh, 2022). İspanya, eko-turizm alanında sürdürülebilir kalkınmayı destekleyen çeşitli politika ve stratejiler geliştirmiştir. Hükümet, çevresel koruma hedefleri doğrultusunda eko-turizm projelerine öncelik vermekte; eğitim programları ve sertifikasyon süreçleri aracılığıyla çevre bilincinin yaygınlaştırılmasını amaçlamaktadır (Ушакова, 2023). Bu politikalar, eko-turizm yatırımlarını teşvik etmekte kalmamakta, buna ek olarak yerel halkın ekonomik refahını artırmaya yönelik bütüncül bir yaklaşım sunmaktadır.

Sonuç olarak İspanya, eko-turizmin çevresel ve ekonomik boyutlarını birlikte ele alan bir anlayış çerçevesinde çeşitli uygulamalar geliştirmiştir. Canary Adaları, Mallorca ve Endülüs gibi bölgelerde yürütülen eko-turizm projeleri, doğal kaynakların korunmasını sağlarken yerel toplulukların ekonomik kalkınmasına da katkıda bulunmaktadır. Sürdürülebilir turizm stratejileri ve topluluk temelli yaklaşımlar doğrultusunda İspanya'nın, eko-turizm alanında örnek teşkil eden ülkelerden biri olmaya devam edeceği söylenebilir.

1.2.7. Norveç'de Ekoturizm

Norveç, sahip olduğu özgün doğal peyzajlar, yüksek düzeyde korunmuş ekosistemler ve doğa temelli rekreasyon olanakları sayesinde eko-turizm alanında öne çıkan ülkeler arasında yer almaktadır. Fiyortlar, dağlık alanlar, orman ekosistemleri ve kıyı bölgeleri gibi doğal varlıklar, ülkenin turizm politikalarının şekillenmesinde belirleyici bir rol oynamakta ve sürdürülebilirlik eksenli yaklaşımların temelini oluşturmaktadır (Modino ve Cosentino, 2022).

Norveç'te eko-turizm uygulamaları, çevresel koruma ilkeleri ile sosyo-ekonomik kalkınma hedeflerinin bütüncül bir çerçevede ele alındığı stratejik bir yapı içerisinde değerlendirilmektedir. Bu bağlamda geliştirilen ulusal turizm politikaları, doğal kaynakların korunması, ekosistemlerin taşıma kapasitesinin gözetilmesi ve çevresel etkilerin en aza indirilmesi ilkelerine dayanmaktadır. Söz konusu politikalar, turizm faaliyetlerinin uzun vadeli sürdürülebilirliğini güvence altına almayı amaçlamaktadır.

Eko-turizmin planlanması ve uygulanması süreçlerinde yerel toplulukların etkin katılımı, temel bir ilke olarak ele alınmakta; yerel bilgi birikimi, kültürel değerler ve geleneksel üretim pratiklerinin turizm değer zincirine dâhil edilmesi özellikle teşvik edilmektedir. Bu yaklaşım, eko-turizmi yalnızca doğayla uyumlu bir turizm türü olmanın ötesine taşıyarak, yerel ekonomik kalkınmayı destekleyen, toplumsal bilinç düzeyini artıran ve kültürel sürekliliğin korunmasına katkı sağlayan çok boyutlu bir kalkınma aracı niteliği kazandırmaktadır. Norveç, eko-turizm ve sürdürülebilir turizm uygulamalarında kuramsal yaklaşımlar ile sahadaki uygulamalar arasında güçlü bir bütünlük sağlayan, iyi uygulama örnekleriyle uluslararası literatürde öne çıkan ülkelerden biri olarak değerlendirilmektedir.

Başkent Oslo, sürdürülebilir şehir turizminin başarılı örneklerinden biri olarak öne çıkmakta; geniş yeşil alanları, çevre dostu toplu taşıma sistemleri ve doğayla bütünleşmiş kent planlaması sayesinde eko-turizm açısından önemli bir merkez konumunda bulunmaktadır. Oslo Fiyordu çevresinde yer alan yürüyüş ve bisiklet rotaları, kentsel yaşam ile doğal çevrenin uyumlu biçimde bir arada deneyimlenmesine olanak tanımaktadır.

Norveç eko-turizminin en tanınan alanlarından biri olan Bergen ve Batı Norveç fiyortları, hem doğal hem de kültürel miras unsurlarını bünyesinde barındırmaktadır. UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Bryggen bölgesi ile Sognefjord ve Nærøfjord gibi fiyortlar, kontrollü ziyaretçi yönetimi, çevreye duyarlı ulaşım ve düşük etkili tur faaliyetleriyle korunmaktadır. Bu bölgelerde doğa yürüyüşleri, sürdürülebilir ulaşım seçenekleri ve çevresel farkındalık odaklı turizm uygulamaları teşvik edilerek eko-

turizmin temel ilkeleri hayata geçirilmektedir. Benzer şekilde Geirangerfjord ve Trolltunga gibi simgesel doğal alanlar, Norveç'in ekolojik hassasiyetini yansıtan destinasyonlar arasında yer almakta; bu alanlarda ziyaretçi yoğunluğunu azaltmaya yönelik zamanlama uygulamaları, alternatif rota planlamaları ve kapsamlı doğa koruma önlemleri sayesinde doğa turizmi ile çevresel sürdürülebilirlik arasında denge kurulmaktadır.

Kuzey bölgelerinde yer alan Lofoten Adaları ile Tromsø ve Lyngen bölgesi, sürdürülebilir turizmin doğa ve kültür ekseninde bütünleştiği önemli eko-turizm destinasyonları olarak öne çıkmaktadır. Lofoten Adaları, kırılğan ekosistem yapısı nedeniyle sürdürülebilir turizm politikalarının titizlikle uygulandığı bir bölge olup, geleneksel balıkçı köyleri, doğa temelli aktiviteler ve kültürel miras unsurları aracılığıyla çevreye duyarlı turizm deneyimleri sunmaktadır. Bölgedeki küçük ölçekli turizm faaliyetleri ve yerel halkın sürece aktif katılımı, sürdürülebilirlik yaklaşımını güçlendirmektedir. Tromsø ve Lyngen bölgesi ise kuzey ışıkları gözlemi ve doğa temelli turizm etkinlikleriyle dikkat çekmekte; özellikle Sami kültürünün korunması ve yerel toplulukların turizm süreçlerine dâhil edilmesi açısından sürdürülebilir turizm uygulamalarına önemli katkılar sağlamaktadır.

Norveç'in en hassas eko-turizm alanlarından biri olan Svalbard, Arktik ekosistemlerin korunmasına yönelik sıkı yasal düzenlemelerin uygulandığı örnek bir destinasyon niteliği taşımaktadır. Bölgedeki turizm faaliyetleri, ziyaretçi sayılarının sınırlandırılması ve çevresel etkilerin sürekli denetlenmesi yoluyla kontrol altında tutulmaktadır. Bu yönüyle Svalbard, eko-turizmin çevresel sınırlar çerçevesinde nasıl planlanabileceğini ve yönetilebileceğini gösteren önemli bir uygulama alanı olarak değerlendirilmektedir.

1.2.8. Slovenya'da Ekoturizm

Slovenya, sahip olduğu zengin doğal peyzajlar, yüksek biyolojik çeşitlilik ve kültürel miras unsurlarıyla eko-turizm açısından giderek önem kazanan destinasyonlardan biri hâline gelmektedir. Ülkede özellikle koruma altındaki alanlarda geliştirilen eko-turizm uygulamaları, çevresel sürdürülebilirliğin sağlanmasının yanı sıra yerel toplulukların ekonomik ve sosyal gelişimini desteklemeyi amaçlamaktadır (Matović vd. 2025; Huang vd., 2025). Bu çerçevede eko-turizm, doğal alanların korunması ile yerel halkın yaşam standartlarının iyileştirilmesi arasında dengeli bir yaklaşım sunmaktadır.

Slovenya'nın eko-turizm potansiyelinin en önemli örneklerinden biri Triglav Ulusal Parkı'dır. Ülkenin en büyük ve en eski milli parkı olan Triglav, dağlık yapısı ve zengin biyolojik çeşitliliği ile dikkat çekmektedir. Parkta uygulanan sürdürülebilir turizm politikaları, yerel halkın sürece aktif katılımını teşvik eden yönetim modelleri ile desteklenmekte ve bu yönüyle örnek bir eko-turizm uygulama alanı sunmaktadır (Matović vd. 2025). Park sınırları içerisinde yürüyüş, bisiklet ve doğa gözlemi gibi doğa temelli faaliyetler düzenlenmekte; bu etkinlikler ziyaretçilere çevreyle uyumlu deneyimler sağlamaktadır.

Soča Vadisi, doğal peyzajı ve ekosistem zenginliği ile Slovenya'nın öne çıkan bir diğer eko-turizm destinasyonudur. Bölgede rafting, kayak ve doğa yürüyüşleri gibi çeşitli açık hava etkinlikleri gerçekleştirilmekte; bu faaliyetler çevresel koruma ilkeleri doğrultusunda planlanarak yerel ekonomiye katkı sağlamaktadır (Huang vd., 2025). Soča Nehri'nin

berrak suları ve çevresindeki doğal alanlar, ziyaretçilere yüksek nitelikli doğa temelli turizm deneyimleri sunmaktadır.

Pohorje Dağları ise yılın farklı dönemlerinde eko-turizm faaliyetlerine olanak tanıyan önemli bir doğal alan olarak öne çıkmaktadır. Bölgede yürüyüş, dağ bisikleti ve kış sporları gibi etkinlikler gerçekleştirilmekte; aynı zamanda yerel halk tarafından üretilen organik tarım ürünleri ve geleneksel el sanatları, eko-turizmle bütünleştirilerek tanıtılmaktadır (Matović vd., 2025). Pohorje Dağları'nda sürdürülebilir tarım uygulamalarıyla desteklenen projeler, çevresel koruma ile ekonomik kalkınma hedeflerinin birlikte ele alındığını göstermektedir.

Slovenya'daki eko-turizm yaklaşımının temel unsurlarından biri, yerel toplulukların sürece aktif biçimde dâhil edilmesidir. Yerel halk, eko-turizm projelerinde geleneksel bilgi ve becerilerini paylaşarak hem kültürel mirasın korunmasına katkı sağlamakta hem de ekonomik açıdan güçlenmektedir (Matović vd., 2025). Bu katılımcı yaklaşım, sosyal sürdürülebilirliğin artırılmasına ve yerel sahiplenmenin güçlenmesine olanak tanımaktadır.

Ülke genelinde eko-turizm politikaları, sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda şekillendirilmektedir. Slovenya, çevresel koruma ile ekonomik refah arasında denge kurmayı amaçlayan stratejiler geliştirerek eko-turizm projelerini desteklemektedir. Triglav Ulusal Parkı gibi koruma altındaki alanlar, bu politikaların uygulandığı başlıca merkezler arasında yer almakta ve sürdürülebilir turizme yönelik bütüncül bir yönetim anlayışı sunmaktadır (Huang vd., 2025).

Slovenya, doğal kaynakların korunması ve yerel toplulukların refahının artırılması hedefleri doğrultusunda eko-turizm alanında önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Triglav Ulusal Parkı, Soča Vadisi ve Pohorje Dağları gibi bölgeler, eko-turizmin çevresel koruma ve ekonomik kalkınma açısından sunduğu olanakları somut biçimde ortaya koymaktadır. Sürdürülebilir turizm politikaları ve topluluk temelli yaklaşımlar sayesinde Slovenya, eko-turizm alanında güçlü ve örnek bir model hâline gelmektedir.

2. Sonuç ve Öneriler

Eko-turizm, çevrenin ve doğal kaynakların korunmasını, aynı zamanda yerel değerlerin sürdürülebilir biçimde yaşatılmasını amaçlayan alternatif turizm türlerinden biridir. Eko-turizm uygulamaları, sürdürülebilir turizm anlayışına katkı sağlayarak turizm faaliyetlerinin doğa üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmayı hedeflemektedir. Turizm faaliyetleriyle birlikte artan tüketim, yoğun turizm hareketliliği ve plansız yapılaşma; doğal alanların tahrip olmasına ve turizm destinasyonlarının özgün niteliklerini kaybetmesine yol açmaktadır. Bu bağlamda sürdürülebilir turizm kapsamında geliştirilen eko-turizm uygulamaları, söz konusu olumsuz etkileri en aza indirerek hem doğal çevrenin korunmasını hem de yerel halkın turizmden fayda sağlamasını amaçlamaktadır.

Avrupa ülkelerinde turizmden elde edilen ekonomik kazançlar ve alternatif turizm arayışları, eko-turizm çalışmalarının hız kazanmasına neden olmuştur. Avrupa'da yer alan milli parklar, doğal peyzaj alanları, biyolojik çeşitlilik açısından zengin bölgeler ve yaban hayatı gözlem alanları, eko-turizm açısından önemli çekim merkezleri olarak öne

çıkmaktadır. Yıl boyunca milyonlarca turist ziyaret ettiği bu destinasyonlarda; doğa yürüyüşleri, kuş gözlemciliği, yaban hayatı izleme faaliyetleri, dağcılık ve çevre eğitimi odaklı etkinlikler gerçekleştirilmektedir.

Eko-turizm açısından Avrupa ülkeleri önemli ve başarılı uygulamalara sahiptir. Bu uygulamalar kapsamında doğal ve kültürel kaynakların korunması, yerel toplumların turizm süreçlerine dâhil edilerek ekonomik olarak desteklenmesi ve ekolojik dengenin gözetilmesi temel hedefler arasında yer almaktadır. Alpler bölgesinde yürütülen biyolojik çeşitliliği koruma çalışmaları, koruma alanlarında ziyaretçi sayısının sınırlandırılması ve doğaya uyumlu yapılaşma politikaları bu uygulamalara örnek olarak gösterilebilir. Avrupa'da yürütülen eko-turizm uygulamaları; doğanın korunması, sürdürülebilirliğin sağlanması ve yerel toplumların güçlendirilmesi açısından uzun vadeli faydalar sunmaktadır.

Eko-turizmin olumlu etkilerinin artırılabilmesi için yerel toplumların planlama ve karar alma süreçlerine aktif biçimde dâhil edilmesi büyük önem taşımaktadır. Toplum temelli yaklaşımlar, elde edilen faydaların adil dağıtılmasını sağlamakta ve sürdürülebilir turizm gelişimini desteklemektedir. Ayrıca, eko-turizm sertifikasyon programları ve standartları, uygulamaların güvenilirliğini artırarak sürdürülebilirlik ilkelerine uyumu teşvik etmektedir. Dijital teknolojiler ve sosyal medya araçlarının kullanımı ise eko-turizm destinasyonlarının görünürlüğünü artırarak çevre bilinci yüksek turistlerin ilgisini çekme potansiyeli sunmaktadır.

Almanya, Avusturya ve İsviçre gibi ülkelerde eko-turizm, güçlü yasal düzenlemeler, alan yönetim planları ve çevresel denetim mekanizmalarıyla desteklenmektedir. Norveç ve Slovenya örneklerinde ise kırılğan ekosistemlerin korunması ön planda tutulmakta, ziyaretçi sayılarının kontrolü ve doğa temelli faaliyetlerin sınırlandırılması yoluyla sürdürülebilirlik sağlanmaktadır. Fransa, İtalya ve İspanya'da eko-turizm uygulamalarının kırsal kalkınma, geleneksel üretim biçimlerinin korunması ve kültürel mirasın turizmle bütünleştirilmesiyle çeşitlendiği görülmektedir.

Avrupa ülkelerindeki eko-turizm uygulamalarının ortak özelliği, çevresel koruma ile ekonomik fayda arasında denge kurma çabasıdır. Bu denge, yerel halkın karar alma süreçlerine dâhil edilmesi, küçük ölçekli turizm işletmelerinin desteklenmesi ve çevreye duyarlı turizm politikalarının uygulanması yoluyla sağlanmaktadır. Bu yaklaşım, turizmin doğal alanlar üzerindeki baskısını azaltarak uzun vadeli sürdürülebilirliği desteklemektedir.

Avrupa'daki eko-turizm uygulamaları, çevresel koruma, yerel kalkınma ve kültürel mirasın sürdürülebilir biçimde bütünleştirilmesi açısından önemli deneyimler sunmaktadır. Bu uygulamalar, yerel toplumların aktif katılımını teşvik ederek ekonomik faydayı artırırken, turizmin doğal ve kültürel alanlar üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmektedir. Türkiye'de de benzer yaklaşımların uygulanması, eko-turizm potansiyelinin sürdürülebilir şekilde değerlendirilmesini ve uzun vadeli çevresel, sosyal ve ekonomik kazanımlar elde edilmesini mümkün kılacaktır.

KAYNAKÇA

- Advantage Austria. (2024). Zahlen und fakten. Erişim tarihi: 19.05.2024, https://www.advantageaustria.org/tr/zentral/branchen/tourismus-nach-oesterreich/zahlen-und-fakten/Zahlen_und_Fakten.tr.html
- Alamineh, G. A., Hussein, J. W., Mulu, Y. E., & Tadesse, B. (2023). The negative cultural impact of tourism and its implication on sustainable development in Amhara Regional State. *Cogent Arts & Humanities*, 10(1), Article 2224597. <https://doi.org/10.1080/23311983.2023.2224597>
- Aluculesei, A.-C., & Avram, D. (2020). The opportunity of developing rural wellbeing tourism in Puglia region, Italy in the time of COVID-19 pandemic. *Scientific Studies and Analyses*, 3, 1–15. <https://doi.org/10.35603/ssa2020/issue3.01>
- Arpacı, S., & şirin, M. E. (2025). Sürdürülebilir turizm kapsamında Elazığ ilinin eko-turizm potansiyelinin incelenmesi. M. K. Gürgöze, G. Kırkıl, B. Bektaş Ekici & K. şahin (Ed.), *Elazığ'ın gelecek tasavvuru (Cilt 2: Yaşam, mekân ve estetik boyutlar, ss. 486–500)*. Ankara: Kitap Dünyası Yayınları.
- Atieno, L., & Njoroge, J. M. (2015). The ecotourism metaphor and environmental sustainability in Kenya. *Tourism and Hospitality Research*, 18(1), 49–60. <https://doi.org/10.1177/1467358415619671>
- Baloch, Q. B., Shah, S. N., Iqbal, N., Sheeraz, M., Asadullah, M., Mahar, S., & Umar Khan, A. (2023). Impact of tourism development upon environmental sustainability: A suggested framework for sustainable ecotourism. *Environmental Science and Pollution Research*, 30(3), 5917–5930. <https://doi.org/10.1007/s11356-022-22496>
- Basrawi, M. S., & Shoudhry, A. M. (2024). Study the impact of tourism on the environment and local culture. *Arab Journal for Scientific Publishing*, 7(68). <https://doi.org/10.36571/ajsp681>
- Castillo-Salazar, I. P., et al. (2025). Ecotourism as a catalyst for sustainable development. *Societies*, 15(7), 196. <https://doi.org/10.3390/soc15070196>
- Cegarra-Leiva, D., La Rocca, E. T., Sanchez-Vidal, M. E., & Schifilliti, V. (2025). Slow tourism vs overtourism: A comparative case study of Cittaslow in Italy and Spain. *Sustainability Futures*, 7, 16407. [https://doi.org/10.31617/1.2025\(164\)07](https://doi.org/10.31617/1.2025(164)07)
- Das, A., Kumar, S., Kasala, K., Nedumaran, S., Paithankar, P., Kumar, A., Jain, A., & Avinandan, V. (2025). Effects of climate change on food security and nutrition in India: A systematic review. *Current Research in Environmental Sustainability*, 9, Article 100286. <https://doi.org/10.1016/j.crsust.2025.100286>

- De la Cruz-Modino, R., & Cosentino, M. (2022). Conservation Hub: The Added Value of the Whale-Watching Industry. *Sustainability*, 14(20), 13471. <https://doi.org/10.3390/su142013471>
- Erdoğan, N. (2003). Çevre ve (eko)turizm. Ankara: Erk Yayınları.
- Explore France. (2024). French national parks. Erişim tarihi: 19.06.2024, <https://www.france.fr/en/article/french-national-parks/>
- Florido-Benítez, L., & Coca-Stefaniak, J. A. (2025). Aerotainment—Turizmde sürdürülebilir kalkınma için yeni bir paradigma. *Sürdürülebilir Kalkınma*, 34(S1), 1240–1250. <https://doi.org/10.1002/sd.70232>
- Font, X., & Cochrane, J. (2005). Integrating sustainability into business: A management guide for responsible tour operations (Report). United Nations Environment Programme (UNEP). https://www.oneplanetnetwork.org/sites/default/files/integrating_sustainability_into_business_management_guide_for_responsible_tour_operations.pdf
- French-Property. (2024). Ecotourism in France. Erişim tarihi: 19.06.2024, <https://www.french-property.com/reference/ecotourism-france>
- Gebrekidan, T. K., Weldemariam, N. G., Hidru, H. D., Gebremedhin, G. G., & Weldemariam, A. K. (2024). Impact of improper municipal solid waste management on fostering One Health approach in Ethiopia — challenges and opportunities: A systematic review. *Science in One Health*, 3, 100081. <https://doi.org/10.1016/j.soh.2024.100081>
- German National Tourist Board. (2025). Nature & outdoor activities in Germany. Retrieved from <https://www.germany.travel/en/nature-outdoor-activities/overview.html>
- Great Barrier Reef Marine Park Authority. (2023). Sustainable tourism management in the Great Barrier Reef Marine Park: A collective effort. *Economist Impact*. Retrieved from <https://impact.economist.com/ocean/biodiversity-ecosystems-and-resources/sustainable-tourism-management-in-the-great-barrier-reef-marine-park-a>
- Hajam, Y. A., Kumar, R., & Kumar, A. (2023). Environmental waste management strategies and vermi transformation for sustainable development. *Environmental Challenges*, 13(1), Article 100747. <https://doi.org/10.1016/j.envc.2023.100747>
- He, G., Chen, X., Liu, W., Bearer, S., Zhou, S., Cheng, L. Y., Zhang, H., Ouyang, Z., & Liu, J. (2008). Distribution of economic benefits from ecotourism: A case study of Wolong Nature Reserve for giant pandas in China. *Environmental Management*, 42, 1017–1025.

- Huang, S., Sheng, D., Wang, P., Xiao, J., Li, Q., & Liu, H. (2025). Assessment of ecotourism suitability in Qilian Mountain National Park. *Scientific Reports*, 15, 3400. <https://doi.org/10.1038/s41598-025-03400-1>
- IATA – Home. (2026). International Air Transport Association. IATA. Erişim adresi https://www.iata.org/?redirect_to=http://elenareda.com/extranet
- Jain, R., & Chetty, P. (2021, September 22). Challenges in the implementation of ecotourism model and practices. Knowledge Tank: Project Guru. Retrieved July 30, 2025, from <https://www.projectguru.in/challenges-in-the-implementation-of-ecotourism-model-and-practices/>
- Jin, Z., & Gao, M. (2025). Global trends in research related to ecotourism: A bibliometric analysis from 2012 to 2022. *SAGE Open*, 15(1), Article 21582440251316718. <https://doi.org/10.1177/21582440251316718>
- Jones, P. (2023). Towards a green and digital transition for European tourism. *Athens Journal of Tourism*, 10, 1–13.
- Knežević, M., Vujko, A., & Borovčanin, D. (2025). Community-centered farm-based hospitality in agriculture: Fostering rural tourism, well-being, and sustainability. *Agriculture*, 15(15), 1613. <https://doi.org/10.3390/agriculture15151613>
- Matović, S., Lović Obradović, S., & Gajić, T. (2025). Sustainable tourism in protected areas: Comparative governance and lessons from Tara and Triglav National Parks. *Sustainability*, 17(15), 7048. <https://doi.org/10.3390/su17157048>
- Niort-Marais Poitevin Tourisme. (2025). The Tourist Office and the region are committed. <https://www.niortmaraispoitevin.com/en/explorer-la-destination/loffice-de-tourisme-et-le-territoire-sengagent/>
- Parakh, S. (2022). Ecotourism as a sustainable tourism model: Opportunities and challenges. *Journal of Tourism & Sustainable Development*, 10, 23–31.
- Peter, C., & Wiktor, O. (2018). Ecotourism potential and its sustainable development opportunities in the border region between Slovakia and Poland. *European Journal of Sustainable Development*, 7(4), 236–245. <https://doi.org/10.14207/ejsd.2018.v7n4p236>
- Poponi, S., Palli, J., Ferrari, S., Filibeck, G., Forte, T. G. W., Franceschini, C., Ruggieri, A., & Piovesan, G. (2020). Toward the development of sustainable ecotourism in Italian national parks of the Apennines: Insights from hiking guides. *Ecology and Society*, 25(4), Article 46. <https://doi.org/10.5751/ES-11996-250446>
- Precedence Research. (2025). Ecotourism market size, share & trends 2025 to 2034. Precedence Research. Retrieved July 30, 2025, from <https://www.precedenceresearch.com/ecotourism-market>

- Rachmatullah, A., Oktovianus, O., & Adriani, H. (2022). Studi evaluasi potensi eco-nature tourism & eco-culture tourism di kawasan ekowisata Sungsang, Kabupaten Banyuwangi. *Jurnal Manajemen Pariwisata dan Perhotelan*, 5(3), 1–12. <https://doi.org/10.23887/jmpp.v5i3.54565>
- RoadGenius. (2026). Switzerland tourism statistics 2025. Retrieved from <https://roadgenius.com/statistics/tourism/switzerland/>
- Simply Stakeholders. (2023). What is community engagement: Definitions, benefits & examples. Simply Stakeholders. Retrieved Month Day, 2025, from <https://simplystakeholders.com/what-is-community-engagement/>
- Stanciu, M., Popescu, A., Sand, C., Moise, G., Nistoreanu, B. G., Rodzik, J., & Bratu, I. A. (2022). Youth's perception toward ecotourism as a possible model for sustainable use of local tourism resources. *Frontiers in Environmental Science*, 10, 940957. <https://doi.org/10.3389/fenvs.2022.940957>
- Statistics Austria. (2026). Arrivals and overnight stays in Austrian accommodation establishments 2025 (preliminary results). Retrieved from <https://www.statistik.at>
- Susiyanto, S. (2022). Concept application analysis green tourism in the development of Borobudur Temple as a super priority destination. *Ideas: Jurnal Pendidikan Sosial dan Budaya*, 8(4), 131–1377.
- Switzerland Resmi Sitesi. (2025). MySwitzerland. Erişim tarihi: 19.05.2024, <https://www.myswitzerland.com/en-us/>
- Swiss Parks Network. (2024). The Swiss parks. Retrieved from <https://www.parks.swiss/en/the-swiss-parks>
- The News Digital. (2026). France sees record 102mn international tourists in 2025. The News International. <https://www.thenews.com.pk/latest/1392921-france-sees-record-102mn-international-tourists-in-2025>
- TIES. (2015). What is ecotourism? Erişim tarihi: 15.05.2024, <https://ecotourism.org/what-is-ecotourism>
- UNESCO. (2023). Wadden Sea. Retrieved from UNESCO : Building Peace through Education, Science and Culture, communication and information
- UNESCO. (2023). Biosphere reserves in Austria. Retrieved from <https://www.unesco.org/en/mab/biosphere-reserves>
- UNESCO. (2023). Swiss Alps Jungfrau-Aletsch. Retrieved from <https://whc.unesco.org/en/list/1037>

- Vienna Tourist Board. (2026). Vienna tourism performance report 2025. Retrieved from <https://b2b.wien.info>
- WTO. (2024). World Tourism Organization. Erişim tarihi: 15.05.2024, <https://www.unwto.org>
- Wunder, S. (2000). Ecotourism and economic incentives: An empirical approach. *Ecological Economics*, 32(3), 465–479. [https://doi.org/10.1016/S0921-8009\(99\)00119-6](https://doi.org/10.1016/S0921-8009(99)00119-6)
- Ушакова, Е. О. (2023). Ecotourism potential within the sustainable territory development: Regional aspect. *E3S Web of Conferences*, 451, 07002. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202345107002>